

Werkplaats #1 - Mobiliteitsbeweging

9 mei 2022, Seats2Meet in Utrecht – verslag

Intro: op zoek naar vernieuwing van ons mobiliteitsbeleid!

Maandag 9 mei verkenden we met de 5 metropoolregio's, Rijkswaterstaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat andere manieren van kijken naar mobiliteit in de toekomst. Met *forecasting* oefende we met het bouwen aan narratieven voor mobiliteit en verstedelijking in 2043! Hierin stond de mens en zijn behoeften centraal, niet het systeem of de techniek.

De centrale vragen zijn: Hoe maken we ons denken over mobiliteit en verstedelijking leniger? Welke verhaallijnen kunnen we uitbouwen tot vernieuwende toekomstperspectieven? En wat betekent dit voor ons mobiliteitssysteem? Dit zijn de bouwstenen die we hebben opgehaald uit de eerste werkplaats.

BLOK 1: PERCEPTIES OP VERSTEDELIJING EN MOBILITEIT

Marco te Brömmelstroet (Universiteit van Amsterdam) en Edwin van Uum (Bureau UUM) openen de bijeenkomst. In hun presentatie laten ze zien dat percepties van mensen verschillen en hiermee ook de kijk op de leefomgeving en het mobiliteitssysteem. Het doel van deze werkplaats is om je te verplaatsen in het perspectief van een ander en anders naar mobiliteit en verstedelijking te kijken.



Verstedelijking en mobiliteit: wat zijn onze percepties?

Blok 1 gaat over onderlinge verschillen in percepties bij de deelnemers van de Mobiliteitsbeweging. Met een impromptu oefening gaat iedereen aan de slag. De vraag is: hoe kijk jij naar verstedelijking en mobiliteit in Nederland? En welke transitie zou jij willen bereiken binnen je organisatie? Wat zou jou trots maken? Er komen verschillende dingen naar voren, onder andere worden genoemd:

- **Investerings in mobiliteit en andere opgaven in balans brengen:** Mobiliteit moet een integraal onderdeel worden van verstedelijking. Mobiliteitsvraagstukken zijn ook op te lossen door bijvoorbeeld te investeren in woon-werk combinaties en gedragsbeïnvloeding. En woningbouw hoeft niet per definitie te leiden tot meer asfalt. Investeren in integrale plannen is het doel.
- **Samenwerking verbeteren tussen overheidslagen:** Doelen en uitvoeringstaken van gemeenten, regio's, provincies en Rijk botsen nog vaak. De aanleg van Rijkswegen wordt bijv. nog sectoraal aangevlogen terwijl deze juist goed te koppelen is aan integrale opgaven van de stad en regio. Er is veel behoefte naar verbindingen op opgaveniveau binnen en buiten de overheidslagen.
- **Verbreden van 'verstedelijking':** Verstedelijking gaat niet puur om woningbouw. Het is breder dan dat. Het gaat ook om leefbaarheid en aantrekkelijke werklocaties, energie, klimaatadaptatie én het bouwen van sociale en recreatieve voorzieningen. We moeten mobiliteit ook aanvliegen als middel om deze andere maatschappelijke doelen te bereiken.

- **Meer kijken vanuit de ogen van de gebruiker:** Soms is de samenleving misschien nog niet klaar voor een grote transitie. Hier zijn juist kleine stapjes nodig. Het is niet wij-zij, maar dit moeten we samen doen. Het doel is om meer te kijken vanuit de ogen van de gebruiker en die beter te betrekken in de planvorming. Wat is de behoefte? Wie zijn de 'early adaptors'? Wat hebben zij nodig?

BLOK 2: EMPATHIC ADVENTURE - SERIOUS GAME

Blok 2 gaat over het oefenen met andere manieren van kijken, denken en doen. We doen dit met een gedachte-experiment: een 'Empathic Adventure' vanuit doelgroepen. De opdracht in de deelgroepen: zet letterlijk de pet op van één van zes totaal verschillende persona's en visualiseer je reis in het jaar 2043. Wat zijn jouw behoeften? Wanneer is je reis nuttig en aantrekkelijk voor jou? Hoe ziet je reis er dan uit?

Het 'Empathic adventure'

In drie deelgroepen gaan we aan de slag. Iedereen heeft een gekleurde pet op en stapt in het perspectief van een van de zes doelgroepen (*Gezelligheidszoekers, Structuurgerichten, Kwaliteitszoekers, Balanszoekers, Experimenteerders of Prestatiegerichten*). De oefening leidt tot wat verwarring. Het is lastig om uit de wereld van mobiliteitsnetwerken te stappen maar dit leidt wel tot nieuwe inzichten.

Het gesprek gaat over hoe reisbehoeften van elkaar verschillen. Snelheid zal ook in de toekomst een belangrijke factor zijn voor de keuze in routes en vervoersmiddelen. Toch zullen ook waarden zoals keuzevrijheid en rechtvaardigheid meer invloed hebben. De grootste verschillen qua reisbeelden zitten in:

- **snelheid t.o.v. ontmoeting:** de keuze voor de snelste route van A naar B of de route met de meeste cafés, ontmoetingsplekken en adressen van vrienden? Gaat snelheid boven alles of is de reis belangrijker dan de eindbestemming?
- **structuur versus vrijheid:** de keuze om te reizen via vaste routes met de nodige faciliteiten op de route zoals een toilet of een supermarkt. Of de vrijheid hebben om wanneer je wilt te vertrekken (of thuis te blijven) en met het best geschikte vervoersmiddel voor die reis en dagbesteding.
- **rechtvaardigheid versus gemak en kwaliteit:** de keuze om bewust voor een schone, actieve en/of duurzame opties te gaan of voor meer gemak en kwaliteit. Comfort en uitstraling zijn belangrijke waarden voor deze persoon. Het gaat hierbij ook om beleving op de route.

BLOK 3: EISEN AAN HET TOEKOMSTIGE MOBILITEITSSYSTEEM

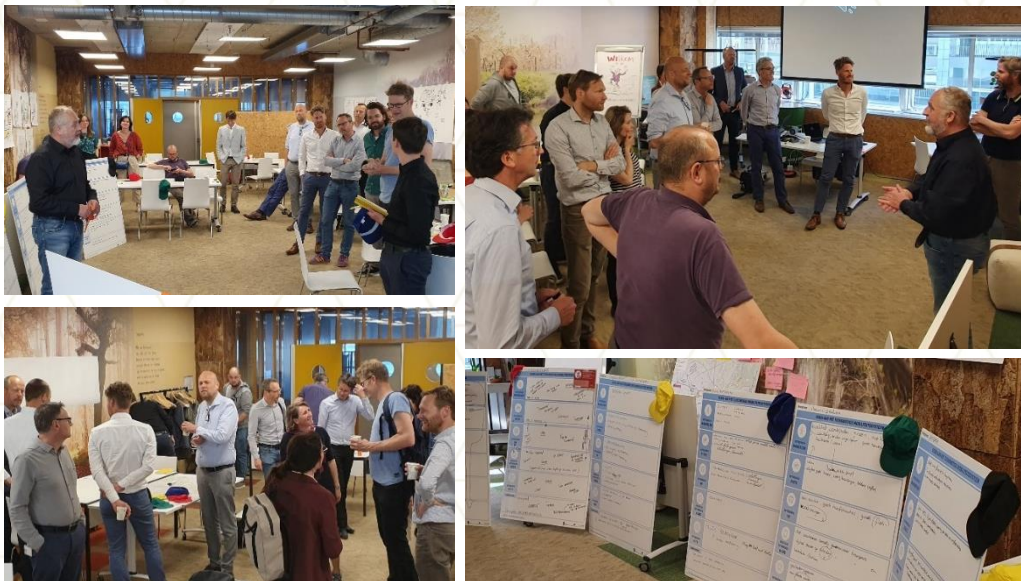
Wat vragen de verschillende persona's van het toekomstige mobiliteitssysteem? Wat zijn de eisen en wensen? In blok 3 reflecteert de groep op de uitkomsten van de deelgroepen. Wanneer je vanuit verschillende perspectieven naar het mobiliteitssysteem kijkt zijn andere eigenschappen van het netwerk én de omgeving belangrijk.

Snelheid versus ontmoeting: Waar de ene naar zijn eindbestemming racet reist de andere op z'n gemak door de groene omgeving van de regio Utrecht. In beide gevallen is het belangrijk dat wegen zo min mogelijk

barrières tegenkomen en dat de overstap tussen verschillende modaliteiten gemakkelijk gaat. Ook in 2043 is dit het geval. Belangrijk is dat beiden netwerken (utilitair en recreatief) naast elkaar bestaan en elkaar aanvullen. De persoon die doordeweeks snel op het werk wil zijn kiest in het weekend voor een rustige fietsroute. Deze netwerken vullen elkaar dus aan. Dit geldt ook voor kenmerken van de omgeving. Combineer bijvoorbeeld ontmoetingsplekken en voorzieningen zoals cafés met overstapplaatsen in het netwerk.

Structuur versus vrijheid: In 2043 is het niet vanzelfsprekend dat je moet reizen voor werk of boodschappen. De een kiest er dan ook voor om alleen noodzakelijke reizen af te leggen en voorzieningen alleen in de buurt van de woning te bezoeken. De ander kiest toch voor structuur en dagelijkse routes naar het werk en het winkelcentrum. In de transitie naar duurzame mobiliteit vraagt dit in beide gevallen om vertrouwen in het netwerk. Een *Structuurgerichte* moet ervan op aankunnen dat de elektrische auto op de bestemming opgeladen kan worden. En een meer op vrijheid gerichte *Experimenteerder* moet op elk moment enige vorm van deelmobiliteit kunnen gebruiken/aanvragen. Vrijheid zit in het kiezen waarom en wanneer je op pad gaat, maar ook in waar je de reis kan eindigen. Zorg ervoor dat bijv. deelmobiliteit niet perse terug moet naar de thuislocatie.

Rechtvaardigheid versus gemak en aanzien: Ook in 2043 zullen er nog doelgroepen zijn die een minder duurzame optie verkiezen over een duurzame. Dit heeft voor een deel te maken met gemak en aanzien. De transitie naar mobiliteit vraagt voor hen meer om een verandering in de status van mobiliteit. De e-bike heeft bijv. deze transitie doorgemaakt. Van een vervoersmiddel voor crossende oudjes naar een hoogwaardige vervoersmiddel met aanzien. Dit vraagt om gedragsaanpakken en marketing meer dan aanpassingen in het mobiliteitssysteem. Daarnaast zullen er ook mensen zijn die bewust kiezen voor een duurzame optie. Maak deze keuze ook mogelijk voor deze doelgroep. Het moet voor deze groep ook mogelijk zijn om de kinderen op een actieve wijze naar school te brengen. Denk bijvoorbeeld aan 'schone lucht routes' en 'snelle bakfietsroutes'.



CONCLUSIES EN VERVOLG – WERKPLAATS #2

Het is belangrijk om meer aandacht te hebben voor de samenhang in het netwerk en 'conflicten' tussen de verschillende percepties. Hoe faciliteren we de verschillende reisbehoeften? En hoe zijn waarden te combineren op routes? Niet altijd is de oplossing te vinden in een fysieke mobiliteitsmaatregel en het denken in slimme functiecombinaties en gedragsaanpakken is nodig. Hoe kan dan mobiliteit een middel zijn om de verstedelijkingsdoelen van de metropoolregio's te behalen?

In de tweede werkplaats gaan we hiermee verder! We reflecteren samen op de mobiliteitsplannen van de vijf metropoolregio's en de centrale items die daarin naar voren komen. We kijken vanuit andersoortige perspectieven naar de plannen. Wat betekenen de nieuwe perspectieven voor huidig mobiliteitsbeleid? Maken we andere keuzen met de opgedane inzichten? En welke kennis- en beleidsvragen levert dit op?

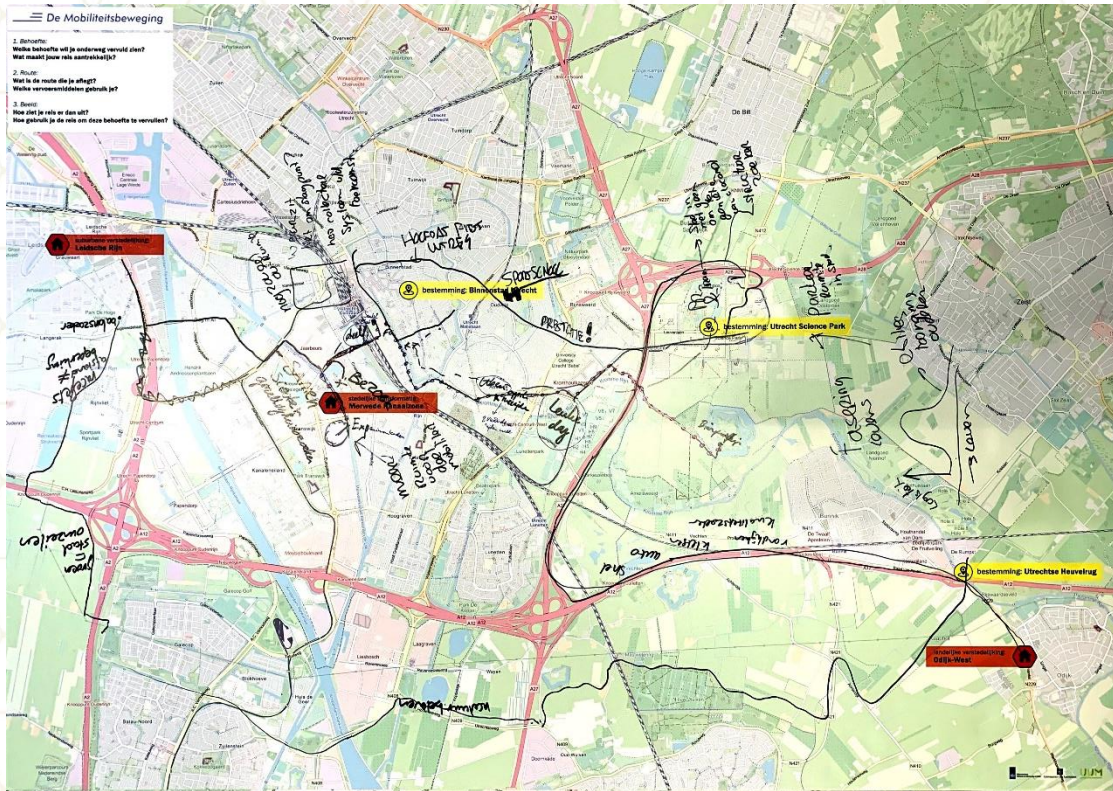
Bijlage: uitkomsten van de deelsessies



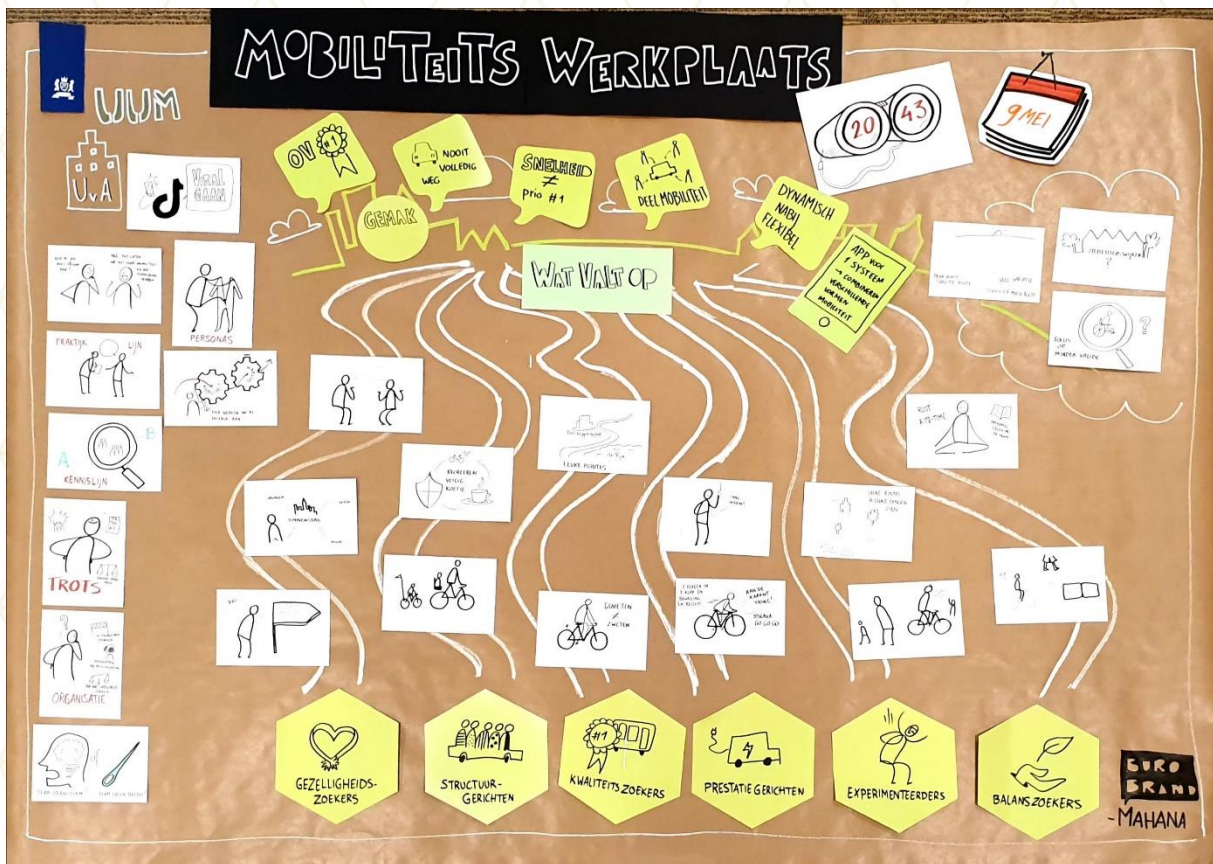
Onze percepties op mobiliteit en verstedelijking



Tekeningen gemaakt door Floris Oudshoorn (Comic House)








Routes vanuit verschillende perspectieven - deelgroep 1








Tekening deelgroep 1 gemaakt door Mahana Tuimaka (BRAND)

1. Eisen van de 'Experimenteerders'

EISEN AAN HET TOEKOMSTIGE MOBILITEITSSYSTEEM	
 NETWERKEN WANDELEN	<p>URBAN SPORT</p> <hr/>
 NETWERKEN FIETS	<ul style="list-style-type: none"> - VOORZIENINGEN - DYNAMISCH (WISSELAND EN GEDEELD) - DEELSYSTEMEN
 NETWERKEN OV	<ul style="list-style-type: none"> - SPOORDEKLAAR - @ KUNNEN ONTMOETEN - (UBER) GAAP GEGEELD
 (DIGITALE) NETWERKEN HUBS	<ul style="list-style-type: none"> - WITI - SCHEMME APP APPS - SOCIAAL, NIET ALLEEN EFFICIENT - WERKLOCATIE
 NETWERKEN AUTO	<ul style="list-style-type: none"> - AUTO ENIGZINS IN DE BUUR - CARPENTRYE - NAAR 'VAPPEN EN MOEDER'
SAMENHANG	<p>AANBOD GESTUURD IPV VRAAGGESTUURD</p> <p>OP VOORWAARDE DAT ER ALTIJD EEN ^{MEWEE} KEUZE IS</p>

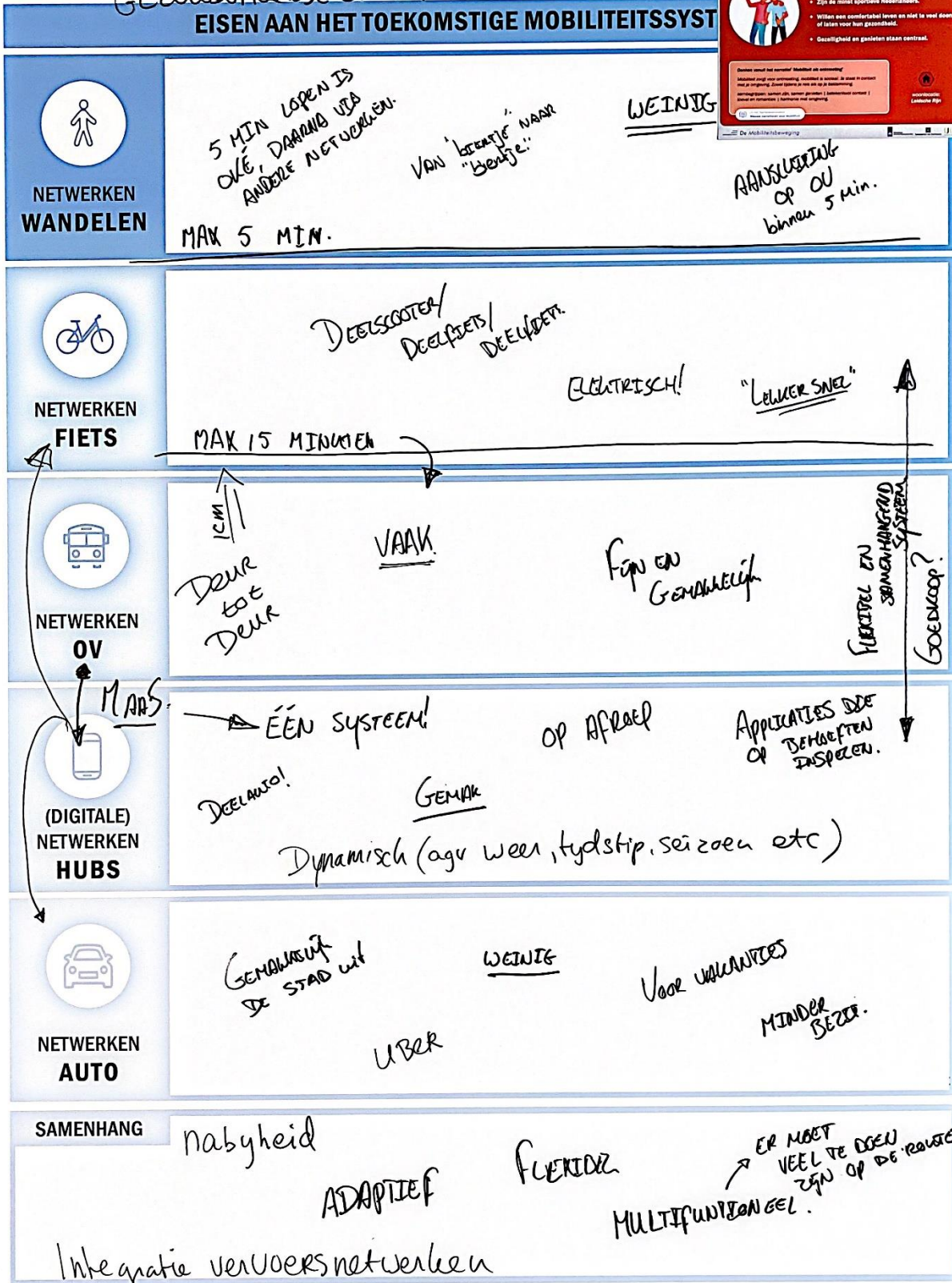
2. Eisen van de 'Kwaliteitzoekers'

Doelgroep: KWALITEITSCOEKERS

EISEN AAN HET TOEKOMSTIGE MOBILITEITSSYSTEEM	
 <p>NETWERKEN WANDELEN</p>	<p>RUIMTE boulevard niet te druk</p> <p>VOORZIENINGEN bankje</p> <p>NIET STOPPEN</p>
 <p>NETWERKEN FIETS</p>	<p>- doorfietsen: niet stoppen voor stoplicht → Niet perse snelste route</p> <p>- beleving onderweg: bijv. café</p> <p>- vooral hele goede natuur Stallingen, bewaakt!</p>
 <p>NETWERKEN OV</p>	<p>AANTREKKELIJKE FACILITEITEN (stallingen, Horeca, werkplek)</p> <p>HOGЕ FREQUENTIE & KWALITEIT</p>
 <p>(DIGITALE) NETWERKEN HUBS</p>	<p>ZEKERHEID</p>
 <p>NETWERKEN AUTO</p>	<p>ALLES BEREIKBAAR:</p> <p>P onder bestemming Mag dat best wat kosten</p>
<p>SAMENHANG</p> <p>SNELHEID IS NIET PRIORITEIT</p> <p>BELEVING, CONFORT & KWALITEIT WEL</p>	






3. Eisen van de 'Gezelligheidszoekers'

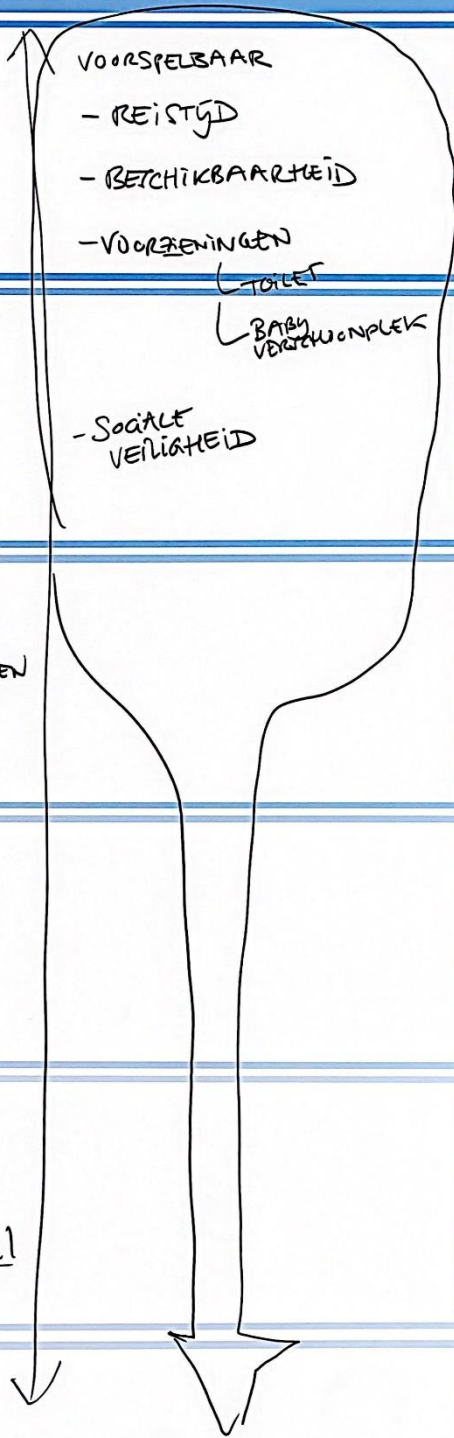
Doelgroep: GEZELLIGHEIDSSOEKERS



4. Eisen van de 'Structuurgerichten'






Doelgroep: STRUCTUURGERICHTEN

EISEN AAN HET TOEKOMSTIGE MOBILITEITSSYSTEEM	
 NETWERKEN WANDELEN	<p>NABY</p> <p>MEER MEER DAN VERZAMELINGA STOEPE en écht netwerk OPRITTEN & AFRITTEN</p>
 NETWERKEN FIETS	<ul style="list-style-type: none"> - veilig - WEINIG CONFLICTEN - VERGEVINGSGEZIND - RUIMTE VOOR VERSCHILLENDE Snelheden
 NETWERKEN OV	<p>GROEPSTICKETS COMBITICKETS BY Activiteit</p> <p>BETROUWBAARHEID (THUIS KUNNEN KOMEN)</p>
 (DIGITALE) NETWERKEN HUBS	<p>RESERVEERBAAR</p> <p>SIMPEL - NIET TOEGELPUNDTIG -DOEL</p> <p>WC'S & SPEELVOORZIENINGEN</p>
 NETWERKEN AUTO	<p>OVERZICHTELIJKHEID</p> <p>VOLDOET AL PERFECT VOOR DEZE GROEP</p> <p>(info + vertiig/comfort + ruimte + flexibel en prijs)</p>
SAMENHANG	



5. Eisen van de 'Balanszoekers'

Doelgroep: Balanszoekers

EISEN AAN HET TOEKOMSTIGE MOBILITEITSSYSTEEM	
 NETWERKEN WANDELEN	<p>kw¹aliteit wandelpaden: groen, niet heel recht niet langs drukke wegen/spoor, goede bewegwijzering, faciliteiten (water)</p>
 NETWERKEN FIETS	<p>idem (bandenplakka/pomp) veiligheid goed: breed, weinig kruisingen, holdere infra</p>
 NETWERKEN OV	<p>zero-emissie, goede hoofdroutes, goede (fiets-)voorzieningen ²</p>
 (DIGITALE) NETWERKEN HUBS	<p>doel: voorkomen onnodig gemotoriseerd transport digitaal sturen op scheid³ing " " en wandelen / fietsen</p>
 NETWERKEN AUTO	<p>gescheiden systemen meer plaats maken voor wandelen / fietsen ⁴</p>
SAMENHANG <p>1 <u>4</u></p>	

6. Eisen van de 'Prestatiegerichten'

Doelgroep: prestatie

EISEN AAN HET TOEKOMSTIGE MOBILITEITSSYSTEEM	
 NETWERKEN WANDELEN	<p>Niet onze favoriet, te langzaam Functionele verbindingen, rechtstreeks zo min mogelijk obstakels</p>
 NETWERKEN FIETS	<p>Geen VRIJ, blijven rijden, voorrang op auto's op snelwegen elektrische fietsen + speed pedelecs solitaire routes, comfort</p>
 NETWERKEN OV	<p>Hoogfrequent, geen wachttijd, want dat vinden we vreselijk! Deelmobiliteit voor snelle overstap en nabransport Kunnen werken tijdens het reizen → internet, stopcontact ↳ bedrukkers in de trein</p>
 (DIGITALE) NETWERKEN HUBS	<p>Snelste route + combi van vervoersmiddelen in MaaS-app Geen gedoe → app ondersteunt als het onderweg mis gaat Alleen overstappen als het meerwaarde biedt ↳ logische plek ↳ tijd winnen met andere functies → praktische zaken zoals boorshoppen ↳ reisgedrukt (en als gevolg van autobepoelende maatregelen)</p>
 NETWERKEN AUTO	<p>Geen plek ruim baan voor de auto! Extra asfalt is geen probleem! Zelfrijdende auto's! Dan kunnen we onderweg werken. Groene golf</p>
SAMENHANG	<p>Een grote machine! Alle netwerken moeten optimaal zijn en goed samenwerken/aansluiten</p>